

BASTYÁNK

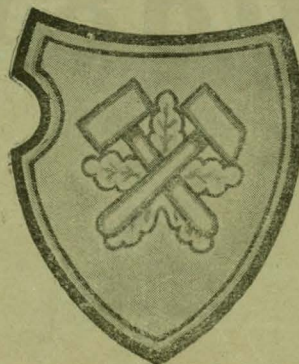

A Bánya-, Kohó- és Erdőmérnökhallgatók
Ifjúsági Körének havi folyóirata.

Felelős szerkesztő és kiadó:

Kardos Árpád.

Sopron.

Negyedik évfolyam.
Nyolcadik–Kilencedik szám
Augusztus–Szeptember
1944.

BÁSTYÁNK

Havi folyóirat, megjelenik minden hó ötödikén. — Felelős szerkesztő és kiadó : Kardos Árpád. — Szerkesztőség és kiadóhivatal : Bánya-, Kohó- és Erdőmérnökhallgatók Ifjúsági Köre, Sopron, II. Rákóczi Ferenc-utca 13. Telefon : 415. Póstaírók : Sopron I. 95. — Lapzárta minden hó 20.-án. — Kéziratokat nem adunk vissza. Előfizetési díj évi 12 P, félévre 6 P, negyedévre 3 P, egyes szám ára 1 pengő 20 fillér. — Póstatakarékpénztári csekkszámra szám : „Bástyánk” szerkesztősége és kiadóhivatala Sopron, 47.016. — Kiadótulajdonos : A Bánya-, Kohó- és Erdőmérnökhallgatók Ifjúsági Köre, Sopron.

A szerkesztőbizottság vezetője: vitéz Szőnyi S. László erdőmérnök.

Tartalom.

	Oldal
Dr. Fehér Dániel : Az elemek sugárzásának biológiai hatásáról	1
Vargha Domokos : A finnek fájdalma	3
Aringer József : Tömeg és öntudat	5
Ismerjük meg más városok diákságát	6
Szőnyi Gábor : Kis életkép	11
Szabados Gábor : Vannak még magyarok	12
Kárpáty Lóránt : Mosoly a bányában	13
Könyvismertetés	15
Hírek	16

A „TURUL” Könyvkiadó

új könyvei:

Kodolányi János :

Csendes órák

Tanulmányok, bírálatok,
cikkek

Fűzve 7.50, kötve 9.—

Németh László :

Lányaim

Tanulmányok gyermekekről.

Fűzve 5.—, kötve 6.50

Szabó Pál :

Keresztelő

A trilógia második része.
A „Lakodalom” folytatása.

Fűzve 7.50, kötve 9.—

Az elemek sugárzásának biológiai hatásáról.

Írta : Dr. Fehér Dániel.

Az utolsó évtizedek legnagyobb tudományos eredményei közé tartozik a rádium és a vele rokon, ú. n. rádióaktív elemeknek, az uránnak, a thoriumnak, az actiniumnak, káliumnak, a rubidiumnak és a samariumnak a felfedezése. A francia Bequerrel és utána a francia-lengyel Curie házaspárnak köszönheti a tudomány e téren az első alapvető felismerést. Az idevonatkozó kutatások azt mutatják, hogy ezek a rádióaktív elemek általában az elemek atommagjához tartozó anyagrészcsekből álló alfa és béta sugarakat lövellnek ki, de ugyanakkor az elektromagnetikus rezgések körébe tartozó kemény átható gamma sugarakat is bocsátanak ki magukból. Az alfa sugarak nem egyebek, mint kettős pozitív töltéssel bíró heliumatommagok, a béta sugarak viszont negatív töltésű elektronok. Ezeket más néven korpuszkuláris sugaraknak is nevezik megkülönböztetésül az elektromagnetikus rezgésekből álló gamma sugaraktól. Hogy e sugaraknak az elektromagnetikus sugarak rendszerében elfoglalt helyzetét megismerhessük, az alábbi táblázatban közlöm az eddig ismert különböző hullámhosszú sugárzások hullámhosszát.

Kozmikus ultrasugarak

0.000,000,000,1—0.000,000,000,000,1 mm

Gamma sugarak

0.000,000,05 —0.000,000,000,1 mm

Röntgensugarak

0.000,01 —0.000,000,05 mm

Ultraibolya sugarak

0.000,4 —0.000,01 mm

Látható sugarak

0.000,8 —0.000,4 mm

Ultravörös sugarak

0.343 —0.000,8 mm

Eddig még nem eléggé ismert sugársáv

10 m —0.343 mm

Ultrarövid sugarak

10 m —10 cm

Elektromos rövidhullámok

100 m —10 m

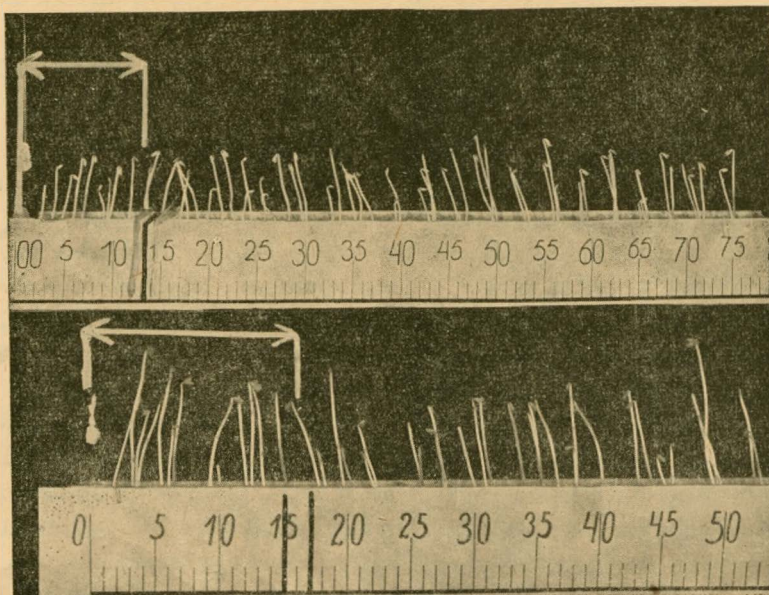
Drótnélküli táviró sugarai

30.000 m —100 m

Egészen az utóbbi évekig az volt a felfogás, hogy bár a többi elem egy jó részét megfelelő eljárással legalább átmenetileg mesterséges úton rádióaktívvá lehet változtatni, mégis az ú. n. rádióaktív elemeken kívül más elemekről nem igen tudtuk és nem igen tételeztük fel, hogy ezek önálló sugárzásra is képesek lennének. Annak ellenére, hogy különösen az utóbbi időben a kálium, rubidium, samarium sugárzásának felfedezése óta egyáltalában nem látszott kizártnak, hogy e sajátságot más elemeknél is meg lehet találni. A nehézség különösen abban állott, hogy e sugaraknak a kimutatása igen érzékeny, finom és ugyancsak költséges berendezéseket igényel, és másrészt a módszerek is nagy elmélyedést és felette nagy fizikai készséget kívánnak. Az utóbbi évek eredményei közé tartoznak most azok a kísérletek és az ezen téren elért eredmények, amely kísérleteket a műegyetem soproni növénytan intézetében folytattunk és folytatunk még ma is. E vizsgálatok, amelyeknek eredményeit egyébként az intézet vezetője 1943-ban a berlini egyetemen is ismertette, és amelyek azóta magyar és idegen nyelven is napvilágot láttak, arra mutatnak, hogy — úgyszólván minden elem átható, úgynevezett kemény gammasugárzást bocsát ki magából, amelyet az eddig rendelkezésre álló fizikai műszerekkel és módszerekkel még nem sikerült ugyan megmérni, de sikerült a növényeknek igen érzékeny, ú. n. ingermozgásaival felkutatni. Ügylátszik, hogy a protoplazma csodálatos belső mechanizmusa túlzott érzékenység tekintetében minden finom fizikai műszeren és a növények ingermozgása olyan határozott és állandó törvények között megy végbe, amelyek e kutatások lefolytatását lehetővé tették. Az eddigi eredmények azt mutatják, hogy a kibocsájtott gammasugárzást a növények a tenyészőkúpjaikon lévő igen érzékeny sejtjeikkel veszik fel. A sejtekben végbe-

menő ingerfelvétel azután úgynevezett ingermozgásokat vált ki, melyek abban nyilvánulnak meg, hogy a sugárzóanyagtól egy bizonyos távolságig a fiatal csiránövények az anyagtól elhajló, tehát negatív, ezen túl pedig az anyag felé hajló, tehát pozitív ingermozgásokat végeznek.

Az elmúlt évben sikerült a heliumnak, azután a nemesgázoknak, az argonnak, neonnak, kryptonnak a sugárzását is kimutatni. A legutóbbi hónapokban pedig a gázalakú elemek közül a viszonylag erősebben sugárzó nitrogénnek és klórnak mutatták ki a sugárzását. A kér-

Az elemi gallium (Ga) és a rhodiumchlorid (Rh Cl₃ · 4H₂O) sugárzásának ingerhatása a borsónál.

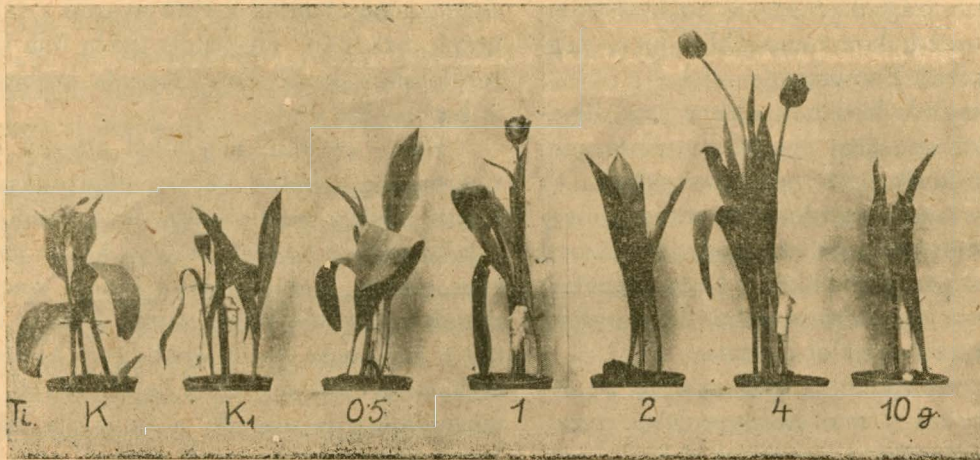
A sugárzás mibenlétének felkutatása és erősségének mérése szempontjából a legdöntőbb jelentőségű volt az a felismerés, amely azt mutatja, hogy a negatív és a pozitív ingermozgások határa vagy jobbanmondva határsávja az idevonatkozó fizikai törvények szerint függ a sugárzás erősségétől. A sugárzás erőssége viszont egyrészt specifikus különleges sajátosága az egyes elemeknek, másrészt pedig ugyanazon elemnél ennek erőssége az elem tömegével arányos. A sugárzás erőssége és a határsáv elhelyezkedése között a fizikában a távolsági törvény név alatt ismert összefüggés áll fenn, amely azt mondja, hogy a sugárzás intenzitása a távolság négyzetével fordítva arányos. Ezen az alapon ma már 71 elemnek a sugárzását sikerült beigazolni. Különösen jelentősek most már azok a kísérletek, amelyek azt igazolják, hogy az elemek és vegyületeik sugárzása minden további nélkül a vegyületek sugárzásából is kiszámítható, ezekben mindig állandó marad és egyáltalában nem változtat valamely elem sugárzóképeességén az a tény, hogy ezt szabad állapotban, vagy valamely vegyülete összsugárzásának keretén belül vizsgálják. és elbírálása szempontjából döntő jelentőségű

volt, hogy az elemi alakban vizsgált gázok sugárzása szintén egyezett azzal a sugárzási intenzitással, amelyet ezen elemekre vonatkozólag cseppfolyós és szilárd vegyületeinek sugárzási vizsgálatai alapján nyertek. A sugárzás mérését ma már megfelelő mérőegységgel lehet mérni. Ezt a mérőegységet FE egységnek nevezzük és ez alatt azt az egységnyi sugárzást kell értenünk, amelyet valamilyen elem vagy bármely különböző elemekből álló anyag valamilyen mennyisége 1 m távolságban fejt ki. Más szóval, a sugárzás egysége az az energiamentiség, amely a pozitív és negatív hatás határát pontosan 1 m távolságban idézi elő. Ezt a FE egységet most már rendszerint méterekben, az elem 1 gr mennyiségére vonatkoztatva fejezzük ki. Valamely elem FE értéke tehát azt jelenti, hogy ennek 1 grammnyi mennyisége milyen távolságban (méter) idézi elő a pozitív és negatív határsáv kialakulását.

Érdekesek az utolsó években párhuzamosan végzett kísérletek, melyek azt igazolják, hogy az elemek vagy vegyületeik a talajba zárt tartókban elhelyezve, ezen áthatoló kemény gamma-sugarakkal a növények növekedésére is hatást gyakorolnak és úgylátszik, legalább is az eddigi ki-

sérletek azt látszanak bizonyítani, hogy azok a növényi tápanyagok, amelyekről eddig azt hittük, hogy csak mint tápanyagok hatnak, vagyis a növények testét felépítő vegyületek építőkövei gyanánt szerepelnek, egyúttal energetikai üzemanyagok is, amelyek áthatoló su-

görbék kialakulását mutatják, amelyet természetesen a sugárzás gyakorlati alkalmazásánál tekintetbe kell venni. Elhibázott dolog volna, mindezen eredmények alapján különösen a kérdés gyakorlati jelentőségére vonatkozólag megszemélt következtetéseket levonni. Részemről

A Ti O₂ sugárzásának élettani hatása a tulipán növekedésére. Az anyagot kémcsövekben helyeztük a tenyészvényekbe.

gárzást bocsátanak ki, amely a növények növekedését és anyagtermelését befolyásolja. Általában a legkisebb és a viszonylag magasabb adagok azok, amelyek a legélénkebb hatást fejtik ki, míg a hatás legkisebb mérve az ú. n. közepes adagoknál mutatkozik. Az eddigi kísérletek eredményei az ú. n. kétcsúcsú optimum-

a vizsgálatok nagy fontosságára való tekintettel elsősorban ezeknek új, irányt jelölő voltára szeretnék rámutatni annak a kihangsúlyozásával, hogy végleges képet e kérdésben csakis a kutatások rendszeres továbbfejlesztése adhat, amely a mai nehéz idők ellenére is változatlanul folyamatban van.

A finnek fájdalma.

„Ne gyalázza érte senki.”

Arany.

Azt mondják, a magyar sakkal megértőbb tud és szokott lenni mások iránt, mint más nációk. Különösen, ha alul van valaki, mindjárt pártjára kel. Nem is volt a magyar lélek szerint való a két háború közti éveknek a szomszéd kis népek ellen szított gyűlölete és sok jó alkalom szalasztódott el a mostani háború alatt is, mikor rajtuk is betelvén a sors, az ébredő magyar rokonszenvek közvéleményre válás helyett újra elaludtak. De ha már velük így jártunk is, a finneknek ne hagyjuk.

Finnországban nem sötét árulás történt az elmúlt hetekben, hanem egy nagy temetés. Olyan álmokat temettek a finnek, amik egy évszázada éltették az egész nemzetet, megadták élete, munkája célját s egybeforrasztották mindnyájukat. Nem is álmok voltak igazában,

hanem látásai a jövőről előbb néhány nagy léleknek, azután az egész népnek.

Valamikor egy nép voltunk velük, ők északnak mentek, mi délnek. Több mint ezer éve kerültek ők is motani hazájukba, lassú vándorlással. Nekik nem volt Szent Istvánjuk, a kereszténységgel a jármot is rájukkényszerítették a svédek. Emberséges urak voltak ezek, de mégiscsak gyarmatosok, s aki a finnekből úr lett, svédvé kellett lennie. Mihelyt finn volt valaki, mindjárt jobbágy.

Napoleon idejében az oroszoké lett az ország. Ekkor járta ez a mondás: „svédek nem lehetünk tovább, oroszok nem akarunk lenni, legyünk hát finnek.” S csakugyan, nagy lelkek támadtak, kik nemzetet akartak csinálni az oroszok uralma, svédek urasága alatt élő jobbágynépből. A Lönnrot-gyűjtötte Kalevala lett mindmáig alapja a finn nemzeti kultúrának. He-

roikus harc folyt irodalomban, képzőművészetben, egyetemen, sajtóban, végül a politikában s a század végén már egy sajátos finn kultúrájú, de egyúttal magas európai műveltségű nép követelte szabadságát. Már reménytelennek látszott a küzdelem, mikor a világháború nyomában összeomló Oroszország kénytelen volt lemondani Finnországról. Még egy elkeseredett harc következett a kommunistákkal — s megszületett a szabad Finnország.

Nem maradtak hűtlenek akkor sem álmaikhoz. A maguk uralmát egy szinte mintaszerű állam és társadalom építésére használták. A földkérdést és munkáskérdést gyökeresen megoldották s szinte érthetetlen, hogy természeti kincsekben szegény földjükön hogy lehetett olyan általános jólétet varázsolni. Egy nyitott sebük maradt csak: Kelet-Karjala.

Most ugranunk kell egyet visszafelé, az ősidőkbe. Valamikor a mai Európai-Oroszország legnagyobb részét finnugor népek lakták. Sok kúpszult belőlük háborúkban, sokan beolvadtak a szétrajzó orosz népbe, de az északi erdős vidékeken a legújabb időkig maradt egy összefüggő finnugor tömb, az uraltól a Keleti tengerig. A múlt században kezdett csak ez is beomlani. — Ebbe a tömbbe tartoznak a Finnország és a Fehér tenger, Onyega-, Ladoga-tavak határolta területen élő karjalaiak. Ezek beszélnek az egyik legszebb finn nyelvjárást, köztük gyűjtötte Lönnrot a Kalevala-rúnok nagyját. De őket az oroszok kényszerítették a kereszténységre, a keletre persze s az ő uralmuk alatt is éltek ezer éve. A világháború végén szabadságharcot kezdtek a Finnországhoz csatlakozásért, de levertek őket. A finn álmok teteje volt felszabadításuk. Ezzel egyrészt népük legkeletebbi csoportját mentették volna

meg az idegen tömegbe való beolvadástól, másrészt ideális természetes határookra tettek volna szert keleten, ősi ellenségük felé. Kelet-Karjala, Finnország Erdélye — szokták mondani, s nem sokat sántít a hasonlat.

A finnek 1939—40. telén azt védték irtózatossággal, ami addigra valóra vált az évszázados álomból s 1941 nyarán a téli háború utáni „békében” elvesztett tiszta finn lakosságú területeken kívül Kelet-Karjala szabadulásáért is harcra indultak.

Harci céljukat nagyjából elérték már első nyáron, de a keleti háború elhúzódása emberfeletti módon megpróbálta őket. Finnországban a lakossághoz képest, nagyon kevés gabona terem, clayuk, szenük, vasuk semmi sincs. A németek segítették őket, ahogy tudták, de a háborús szerencse fordultával egyre kevésbé. Az élelmezés kérdése volt a legsúlyosabb s jórészt megoldatlan is maradt, a finnek a szó szoros értelmében végigéhezték ezeket az éveket. S ha elviselték is, mégse volt közömbös az sem, hogy lakosságuk 16 százaléka teljesített tényleges katonai szolgálatot (mintha nálunk két és fél milliónyian katonáskodnának). Asszony, gyerekek nehezen bírja a favágást.

Ez az évek óta nagyon nehezen élő nép most egy borzalmas télnek nézett elébe. Mi még a szép szemtemberi napon sütkezünk, náluk kezd fagyosodni az idő s hozza magával az inséget. Az ellenség a kapukon belül, segítséget a mostani körülmények között sehonnan se várhatni. Éhen mégse veszhet egy nép, inkább sírva mond le minden volt álmáról, hogy a növegyerekhad valamikor majd újakat álmodhasson. Sírnak ők most, egy egész nemzet, ne bántsuk fájdalmukat.

Vargha Domokos.

A nyári kötelező honvédelmi munkaszolgálat, a az utóbbi technikai nehézségek miatt lapunknak szeptemberi száma megkésett. Olvasóinktól elnézést kérünk a késésért.

Szeptember 8-án, miként a múltban, most is az ágfalvai csatában hősi halált halt Szechányi Elemér és Mahatsek Gyula emlékét ünnepeltük meg. Hallgatóságunknak, sajnos csak kis része tartózkodott az említett napon Sopronban, de az ittlévők szép számban jelentek meg az Egyetem udvarában, ahol az „Örtüzek” emlékműve előtt Kassay Ferenc elnök h. úr mélt

tatta az 1921-es őszi eseményeit. Az ünnepség után a kurucdombi Templomhoz vonultunk, ahol megkoszorúztuk az éppen egy esztendeje leleplezett emlékművet. A délelőtt folyamán küldöttség kereste fel, és koszorúzta meg Mahatsek Gyula és Szechányi Elemér sírját. Példájuk és emlékük él bennünk, és hősiességük, amellyel fiatal életüket gondolkodás nélkül áldozták a legszentebb valóságért, Hazánkért, útmutatás mindannyiunk számára. Az ünnepségen ifjúságunk lelkes barátai dr. Tárczy-Hornoch Antal professzor úr öméltsága és Sébor János prodékán úr öméltsága is megjelentek. Az ifjúság ezúton fejezi ki köszönetét.

Tömeg és öntudat.

Korunkban a szervezetek és különböző mozgalmak gombamódra elszaporodtak. Világfordulón állunk. Elvek, nézetek, meggyőződések harca dúl. Minden nézet, minden párt arra törekszik, hogy minél nagyobb létszámot tudhasson maga mögött. A nagy tömegek felvonulása elbűvöli az embereket. Arra törekszik minden frakció, hogy minél több tagot szervezzen be, mert a tagok nagy száma szinte vonzólag hat a többiekre.

Korunk kétségtelenül a kollektivizmus jegyében áll. Sokan azonban hibásan értelmezik a kollektív gondolatot. A kollektivumot összetévesztik a tömeggel. Nem ügyelnek ezen két fogalom mély és lényeges értelembeli különségére. A lázas sietség és nagy hajsza közben renevezett, céltudatos társadalmi szervezkedés helyett egyszerűen tömegmozgalmakat létesítenek. Megleledkeznek arról, hogy egy-egy jelszó, hangos frázisok s üres ígéretések senkit sem elégíthetnek ki. A nemzetnek az a része, mely a többséget jelenti, aránylag könnyen befolyásolható s megnyerhető. Mindez azért van, mert a beszervezett mozgalmakban rövidebb-hosszabb idő múltán rájön, hogy csak arra való, hogy „magasabb érdekeket” támogasson a létszám növelésével s emberi méltóságának megbecsülését nem találja meg.

Vannak elgondolások, melyek egyes fantaszták fejében születtek meg, vagy vannak anyagi érdekek, melyek egyeseknek hihetetlen előnyöket biztosítanak s melyek végrehajtása csak a tömegek támogatásával valósítható meg. Lelketlen agitátorok sok-sok embert megfosztanak legnemesebb értékétől, szabad emberi elhatározásától s csunyán félrevezetik, míg csak a félrevezetettek ki nem ábrándulnak belőlük.

Vannak, akik a népi rétegeknek a nemzet szempontjából értékes öntudatosodását aggódva kísérik, mert csak gondolkodás nélküli tömegeket szeretnének látni. A tömeg csak maszsa lélek nélkül. Gyúrható, mint a viasz, dobálható jobbra-balra, mert az élet értelmét nem ismeri tisztán.

Ez ellen határozottan állást kell foglalnunk a krisztusi morál alapján. A boldogabb jövő letéteményese csak az a nép lehet, mely művelt emberfőkből, erkölcsileg megalapozott, egységes világnézetű egyénekből áll, kik az egyéniséget, az emberi méltóságot a szélesebb népi rétegek gyermekeiben sem nyomják el.

Tisztáznunk kell magunkban a tömeg fogalmát s szigorúan le kell szögeznünk, hogy mi nem kívánunk üres, léleknélküli tömegeket. Oroszország mily tömegeket sorakoztatott föl s mégis annak ellenére, hogy ezek a nagy tömegek időnként heves előretöréseket tudnak elérni, mégis reménnyel kísérjük a mi katonáink nehéz küzdelmét, mert tudjuk, hogy bennük van erkölcsi alap, hazaszeretet s hit abban, hogy Európát sikerül megszabadítani a keresztény kultúra legnagyobb ellenségétől. Fronton járt katonáktól hallottam, micsoda dresszúra alatt áll az orosz katona. Mögötte a népbiztosok járnak, kik lehetetlenné teszik számára, hogy akár ésszerű védelemből is megfordulhasson, mert amint csak hátrafordul, lelövik. Ez tömeg, melyet csak a félelem tart össze. Semmi esetre sem csatlakozhatunk oly nézethez, mely ilyen tömegeket kíván. Nekünk nem tömegek kellene, hanem lélekkel, hittel, Istennel telített egyének, kik egy nagy rendszernek fontos munkás tényezői, kiknek van öntudatuk s öntudatukon alapuló felelősségérzetük a közös-séggel szemben.

Ebben a tekintetben az lesz a helyes irány, melynek célja, hogy öntudatot adjon a legszélesebb népi rétegeknek. Öntudatot oly értelemben, hogy emberi méltóságukat elismeri nem csak szavakkal, nemcsak írott rendelkezésekkel, hanem valóságos tényekkel. Tényekkel, amelyek félreismerhetetlenül dokumentálják, hogy nincsenek a nemzetnek örök nyomorúságra ítélt tagjai, akik még a legszükségesebbet is alig tudják megkeresni.

A magyar mérnök a magyar munkással sokáig éhbéren dolgozott s a munka hasznát dolgoztalan, semmittevők kanalazták le nagyon sokszor. Nem a tudás és nem a munka jelentette az értéket, hanem a vérségi alapokon álló zsidó faji összetartozás. A magyar mérnök elismeri az egész világon s örömmel állapíthatjuk meg, hogy ma hál Istennek, anyagi problémái megoldódtak. Nem jelenti ez azonban azt, hogy már most ölbetett kézzel malmozhatunk. A gazdasági élet átállítása s a háború utáni újjáépítés súlyos feladatok elé állítják a magyar mérnököket.

Szakt munkánkon túl azonban fontos feladatunknak kell tekintenünk, hogy végre a magyar munkás is megtalálja emberi méltóságának megfelelő helyét. Merem állítani, hogy ma raj-

tunk a felelősség, ha még mindig idegen célok szolgálatában tévelyegnek munkásaink, mert az azt jelenti, hogy mi nem foglalkozunk velük. A nemzetköziség, ideológiájának hálójából már nagyrészt kilábolt a magyar munkásság. Ez azonban nem elég. Övnünk kell attól, hogy magára maradottságában esetleges újabb veszélybe sodródjék. Pozitív életszemléletet kell adni neki. A munkásnak magának is éreznie kell, mily fontos tényező ő a társadalmi rendszer-

ben, vagyis öntudattal kell bírnia. Ezen öntudatra ébresztés elsősorban a munkások irányítóin, a mérnökökön múlik.

Ha a magyar munkás és vezetője kéz a kézben, teljes egyetértéssel és egészséges öntudattal dolgoznak, ha a munkás is érezni fogja, mily fontos része a kollektívumnak s emberi méltóságát megbecsülik, akkor bizalommal tekinthetünk a szabb és boldogabb jövő felé.

Aringer József sig. bm.

Ismerjük meg más városok diákságát.

Most másod ízben mutatunk be lapunk hátsólapjain más egyetemi ifjúsági lapokból egy-egy jellemző cikket. Ezek a lapok ismét a legújabb évek, s az egyetemi ifjúság keresztény és magyar öntudatosodásának eredményei, és egyben bizonyítékai annak, hogy ifjúságunk nemcsak szavakban hiszi, de tetteivel munkálja az új magyar jövőt.

Bennünket soproniakat nem egyszer vádoltak azzal, hogy gőgös öntudatunkban elzárko-

zunk az ifjúsági mozgalmak elől; hogy nem akarunk együttműködni más egyetemek ifjúságával. Pedig mi csak az egységünket őriztük, s hogy mennyire alaptalan a vádban említett ridég elzárkódás, bizonyítja az, hogy ezzel az eszközzel is segítjük egymás törekvéseinek megismerését, s hogy ezekkel a bemutatott cikkekkel is közelebb akarjuk hozni magunkhoz, azokat a lapokat, amelyeket testvérlapunknak tartunk, melyeket mint minket is, ugyanaz a szellem, és ugyanaz a szükségesség hivat életre.

Kolozsvár:

Erdélyi népfőiskolák. — KALOT.

(Március. Az erdélyi magyar egyetemi ifjúság szava.)

Erdély a felszabadulás utáni első időkben olyan volt, mint a gyermek, kit elhalmoznak ajándékokkal, kedves, szép szavakkal. Örvendett a szabadságnak és nagy hálaérzés élt a lelkében. Ez abban nyilvánult meg, hogy kritika nélkül fogadott minden ajándékot. Nem tartotta ildomosnak akkor a bírálatot. Ebben az időben Erdély lelke hallgatott, csak szíve kurjongatott örömeiben. De eljött az ideje annak is, amikor a lélek is szót kért a szív mellett. Az ajándékozó ekkor ismerte meg Erdély reálpolitikai magatartását, amellyel számbavette az ajándékokat is. Ha köztük olyan is volt, amire nem volt szüksége, vagy annál jobban maga is rendelkezett, — elvetette, de nem írta a hibák lajstromára.

A KALOT azok közül való, ami hiányt pótol. Nem mintha Erdély nem lett volna képes kitermelni ennek a megfelelőjét, de — ki-sarjadtt fűvét idegenek mindig lekaszálták.

Nem Erdély megvédése feladatom. Nem is

folytatom a szép és komoly kezdeményezések vizsgálatát, amikből szabad életben népfőiskolák is lehettek volna. Be kell ismernünk — méltó magatartás Erdélyhez —, hogy széles népi rétegek számára állandó jellegű népfőiskolánk nem volt, mert nem lehetett.

Első ilyen népfőiskola Erdélyben a KALOT csíksomlyói Székely Népfőiskolája. Azóta Szilágysomlyón is működik KALOT népfőiskola sajátosan erdélyi feladattal. Nem részletezem a mozgalom egyhetes vezetőképző tanfolyamait, amiket részint a népfőiskolán, nagyrészt pedig vidéki faluközpontokban tartott (kb. 25 ifjúsági vezetőképző tanfolyamot rendezett, mintegy 600 résztvevővel). Az udvarhelyi egyhónapos népfőiskolai tanfolyamot is csak megemlítem. A csíksomlyói népfőiskola vándortanfolyama volt, amilyent — míg más megyében is nem sikerült állandó jellegű népfőiskolát felállítani — a többi székely megyében is megrendeztek.

Elegendő, ha a csíksomlyói Székely Népfőiskolával foglalkozom. Működéséből levonhatjuk mindazokat a gyakorlati következtetéseket, amelyek igen hasznos szempontokat

nyújtanak a népfőiskolák szervezői és vezetői számára.

A csíksomlyói Székely Népfőiskola 1941 januárjában nyitotta meg kapuit. Egyhónapos, majd állandó kéthónapos faluvezetőképző tanfolyamokat tartott. A népfőiskola élén hivatásos (foglalkozásszerű) vezető áll. Előadógárdája részben mozgalmi munkatársakból, részben pedig a közélet kultúrális, társadalmi és gazdasági helyi szaktekintélyeiből tevődik össze. Egy-egy faluból legalább két legényt hívnak be önkéntes jelentkezés vagy a helyi szervezet és a hivatásos faluvezetők ajánlása alapján. A legények csak ellátási díjat fizetnek. Az előadók minimális tiszteletdíjat kapnak. A legények házirendje szigorúan katónás, a reggeli csuklógyakorlatoktól az esti takarodóig. A népfőiskola belső munkatársai együtt élnek, együtt étkeznek a hallgatókkal. A tananyag három csoportba osztható: világnézeti, nemzeti- és nemzetpolitikai, valamint gazdaságpolitikai részre.

Világnézeti előadások során az ember fogalmáról, az ember egymáshoz és Istenhez való viszonyáról nyernek egyszerű nyelven világos útbaigazítást. A nemzeti- és nemzetpolitikai tananyag csoportjában irodalom, történelem, földrajz, népismeret-hagyományművelés, népi művelődés, társadalmismeret és szervezés (ennek keretében állampolgári jogok és kötelességek), népegészségügy és korszerű honvédelem kérdéséről hallanak és folytatnak megbeszéléseket. A gazdaságpolitikai részben természet-tudományi és egyéb gazdasági ismereteket nyernek, beleértve a kisgazdasági üzemtani, szükséges kereskedelmi, földmérési, valamint érdekvédelmi ismereteket.

Külön meg kell említenem, hogy a népirodalom köréből a lehetőség szerint minél több mesét, balladát, népi szólásmódokat, azután táncokat és népdalokat tanulnak. Igen jelentős szerepe van a múzeumlátogatásoknak és egyéb tanulmányi kirándulásoknak. Távolabbi kirándulásokat nem mindig sikerül a tanfolyam ideje alatt eszközölni. Ezeket nyáron, alkalmas időben rendezik. Több csoport volt már Budapesten. A Bácskába telepített székelyeknél, Bácsjózseffalván tett látogatás feledhetetlen élményt jelentett számunkra. Itt kell megemlítenem, hogy a levante-intézmény által rendezett weimari, firenzei és finnországi találkozókön a csíksomlyói népfőiskolások, főleg a faragótanfolyam fiatal népművészei nagy sikereket arat-

tak. Külön figyelmet érdemel a faragótanfolyam, amely a népi díszítőművészet, bútorkészítés terén az egész országban páratlan sikerű kezdeményezés.

Lássuk ezután, milyen gyakorlati tanulságokat lehet levonni a csíksomlyói KALOT Székely Népfőiskola eddigi működéséből, amelyek népfőiskolák számára érvényes szempontokat tartalmazhatnak.

Egy állandó jellegű népfőiskola szervezésénél a legfontosabb a népfőiskolavezető személyének a kérdése. Az elmaradhatatlan személyi tulajdonságokon kívül legalább azokkal egyenértékű kellék, hogy hivatásból, azaz foglalkozásszerűen (ebből éljen!) végezze munkáját. Ne legyen más gondja, csak a népfőiskola.

A tanfolyam ideje a csíksomlyói népfőiskolán, mint általában a KALOT népfőiskolákon (20 népfőiskolánk működik) két hónap. Azonban a tapasztalat szerint ez kevés. Legalább egy teljes éves tanfolyamnak kell lennie (ősztől őszig), ha azt akarjuk, hogy ne csak igényt és élményt, hanem komoly felkészültséget is adjon a népfőiskola. Ha egy teljes éven át együtt élnek majd a falvak gyermekei, nemcsak azt érzik meg, hogy segíteni kell, és nemcsak a felemelkedés útját mutatják meg nekik, hanem azon valóban el is indítják őket (erre példát mutat a KALOT jánosi-i Telepesképző népfőiskolája).

A csíksomlyói népfőiskola tananyaga elsősorban általános népi műveltséget ad. Olyan műveltséget, amilyenben népi íróink szeretnék látni a jövő magyarját. A kéthónapos tanfolyam csak utat jelöl. Tehát azt mutatja, hogy a rossz mából hogyan lehessen jobb jövőt építeni. Azaz nemzetpolitikai munkát végez. A kéthónapos, általában az ilyen rövid népfőiskolai tanfolyamoknak ez elsődleges hivatása. A mély-magyar keresztény világnézet kialakítása s a közösségi életérzés elmélyítése. A közölt ismereteknek hiányos elsajátítása miatt kívánatos lenne a leadott anyagot lehetőleg nyomtatásban a hallgatók kezébe adni. Ez Csíksomlyón még nem valósulhatott meg, de reméljük, hogy a közeljövőben sikerülni fog.

A tananyag kézbeadásán kívül a tanfolyamok rövidegét van hivatott kárpótolni, de egyébként is szükséges a végzett népfőiskolásokkal való állandó kapcsolat fenntartása. Ennek megvalósítása — bár évek során a népfőiskolások tábora amúgy is mozgalmá növekszik — csak mozgalmi keretben lehetséges. Még pedig a parasztság érdekeit szolgáló népi moz-

galom keretében. Ez a KALOT mozgalmi vonalában adva van népfőiskolái számára.

A népfőiskola jellegét mindig a táj adottságai és szükségletei határozzák meg. Tehát nem lehet egységes népfőiskolai tananyagot kidolgozni minden népfőiskola számára. A népfőiskola addig képes betölteni hivatását — a nép világnézeti, kulturális és gazdasági felemelését —, amíg tájnépfőiskola marad.

Igen fontos további kérdés a népfőiskolák szempontjából, hogy kinek a kezében legyenek: államnak, egyháznak, társadalmi, esetleg politikai mozgalmaknak? Ez akkor válik problematikussá, amikor elkészül az a bizonyos, sokat emlegetett népfőiskolai törvényjavaslat. Ma az a helyzet, hogy elsősorban az egyházak, illetve társadalmi mozgalmak állítottak fel népfőiskolákat. Azonban más mozgalmak is (egyeseknek politikai színezetük van) tettek lépéseket e téren. Így felmerült annak a szükségessége, hogy másképpen fogalmazzuk meg az előbbi kérdést: kinek van joga felállítani a népfőiskolát? Mert ügyebár a népfőiskola a nép felemelését hivatott szolgálni, nem pedig a háttérben lappangó politikai érdekeket?

Már abból a tényből is, hogy különböző egyházak tartanak fenn népfőiskolát, szükségesnek mutatkozik egy komoly, nemcsak létező, de élő és ható központi népfőiskolai tanács működése. Ennek feladata volna az egységes magyar, keresztény világnézeti nevelés biztosítása, valamint a politikai agitáció távoltartása, vagy egyáltalán a népfőiskola fenntartás jogának megvonása az olyan népmegváltó(?) mozgalmaktól, amelyeknek háttérben pártpolitikai érdekeltségek húzódnak meg.

Bár az államtól nem lehet elvitatni a népfőiskolafenntartás jogát, azonban egy egységes állami népfőiskolai hálózat kialakítása esetén a nem kívánatos bürokratizálódás veszélye fenyeget. Ez pedig éppen a népfőiskola alapjellelvonásaként megjelölt táji jelleg veszélyez-

tetné. Leghelyesebb, ha a népfőiskolák az egyházak kezében maradnak, annál is inkább, mert ők voltak a kezdeményezők. Egyébként is népfőiskoláink a fejlődés és kísérletezés korát élik; nem volna tanácsos még ma jogszabályokba merevíteni fejlődő szervezetüket. Az államnak ma egyféle beavatkozása lenne áldásos népfőiskoláinkra: ha szélesebb anyagi támogatást biztosítana számukra.

Ezzel elérkeztünk a népfőiskolák gazdasági létalapjának kérdéséhez. Az eddigi helyzet az, hogy mind az állam, mind a társadalom megmozdult, de egyik sem a kívánt mértékben. Állam tartsa fenn, vagy társadalom? Egyik sem és mégis mindakettő. Az államnak és a társadalomnak közösen meg kell teremtenie minden egyes népfőiskolának a gazdasági létalapot, olyan mértékben, hogy az önellátó legyen. Minden népfőiskola mellett saját tulajdonú mintagazdaságnak kell működnie, amelynek jövedelméből a népfőiskola fedezheti személyzeti és tárgyi kiadásait. Ennek építése (anyaga, módja) olyan legyen, amilyent akármelyik haladó kisgazda le tud másolni. Ha ezáltal a népnek olyan iskolatípust biztosítunk, amely független marad minden pártpolitikától és egyéb politikai fordulatok esetén is a magyarság végvára lehet.

Végezetül az utolsó kérdést önmagamnak teszem fel: Sikerült-e rövid keretben a népfőiskolák eddigi működéséből az összes iránytmutató tanulságokat levonni? Korántsem állíthatnám ezt. Csak néhány népfőiskola-politikai kívánalmat állapíthattam meg. Hiányos voltam már azért is, mert nem foglalkozhattam a leány-népfőiskolákkal, amelyek a KALÁKA mozgalom keretében működnek. Ezekkel kapcsolatban csak azt említem meg erdélyi lelkünk megnyugtatóására, hogy a KALÁKA-t Erdély termelte ki a megszállás idején s a felszabadulás után csak erősödött, munkája, népfőiskolái felállítására nyomán, eredményekben gazdagodott.

Ferencz Lajos.

Budapest :

A szakemberré levés kérdései.

(Sziklán állunk. Katolikus fiatalok lapja.)

Sokszor emlegették, hogy a jövő embere — a szakember. Iróink jövőt ábrázoló regényeinek alakjai között már Madách megalkotta a tudós egyoldalú egyéniségét, azóta is a nevek, jellemek változnak, de a lényeg marad: a jövő bol-

dogulásának kulcsa a közfelfogás szerint a jólképzett szakemberek kezében van. Nézzük meg, hogy ezen a téren mi a helyzet nálunk? Hogyan válhatik valaki szakemberré, mik az elősegítő, mik a gátló tényezők s mit lehetne tenni még?

A szakemberré levés (értelmiségi vonalon

vagyunk) **előfeltétele az ember akaratí részének kiemelése** és annak az ismeretek szerzése érdekében való beállítása. Tehát elsősorban is egyéni adottságokra van szükség, munkakedvre, hivatásra, mely egyre fokozódik. A külső nehézségek kétségtelen hátráltatják a szakemberré levést: szegénység, betegség, háború, családi gondok mind gátló tényezők és a kivételes tehetségektől eltekintve — akik t. i. minden akadályon áttörnek — sokak szakemberré levését megghiúsítják. Már pedig ez az államnak nemcsak az érdeke, hogy kivételes tehetségű tagjai megfelelő képzettség révén találmányokkal, művészi alkotásokkal, kitűnő gyógykezeléssel előbbre vigyék a tudományt, a művészetet, az emberi boldogulást, hanem az államnak arra kell törekednie, hogy a kivételes tehetségek felismerése és támogatása mellett rendelkezésre álljon szakemberekből álló derékhad, minél több ember, hogy ezek tökéletesen felkészüljenek, hogy segíthessenek és előmozdíthassák a jólétet, s tegyék hozzá: az emberek üdvözülését, kereszténnyé levését.

E téren nálunk is sokat tettek. Ösztöndíjak, jutalmak, pályázatok s külföldi intézmények (mint pl. a Collegium Hungaricum) sarkalólag, támogatólag hatnak. Sok kiváló szakember ezeknek köszönheti iskoláztatását, szakemberré levését. Azonban e téren a „hatásfok”-ot aránylag könnyen, nem nagy áldozatok árán javítani lehetne, ha **néhány alapvető kérdést megoldanánk.** Ragadjunk ki néhányat anélkül, hogy teljességre törekednénk.

A szakemberré levés bölcsője: az otthon, műhelyei az iskola, az egyetem és a magasabbrendű szakintézmények. Már otthon arra kell a szülőknek törekedniök, hogy a gyerekekben az egyéni hajlamokat észrevegyék s megfelelő játékokat, olvasmányokat adjanak a gyerekek kezébe. Legroszsabbak a szerencsejátékok (pl. lóverseny), az óraműves készülékek (mozgó babák, gőzgép, vasút), igen jók az érzékszerveket, megfigyelő készséget növelő játékok (összerakó mozaikjátékok, papír, ceruza, festőszerek, kísérletező berendezések, merklin, építőkövek, hangszerek). Az olvasmányok közül lehetőleg háttérbe kell szorítani a képzeletet igen lekötő kaland és gyökérnélküli (idegen vonatkozású) meséket. Jók az életrajzok, az ismerettejlesztő, történelmi és természettudományi tárgyú könyvek. Lehetőség szerint biztosítani kell a gyerekek részére egy zugot-sarkot a szobában, ahol ők az „urak”. A fenntartott rend fontos, de

nem lehet bénító tényező. Ha azután a gyerekek között jelentkezik egy tehetség, akinek jól esik a munka, akkor azt segíteni kell, összehozni idősebb, tapasztaltabbakkal. A kivételes tehetségű gyerekek gyakran betegesek, gyengék, véznák. Mindent el kell követni, hogy egészségük jókarban legyen.

A szakemberré levés komoly hátráltatója a közép fokú iskolák szerteágazó tananyaga, továbbá azok a nevelésre hivatott rendszerek, melyek sokat óhajtanak felölelni. A hiba mind a két irányban egy. A „sokféle” ahelyett hogy — mint az elemi iskolákban — jól megemésztve, alaposágra szorítaná a fejlődő tehetségeket, felületességre nevel a sokféle tantárgy. **Keveset, de jól!** Ezt kellene alapelvnek tekinteni. Amilyen jó elemi iskoláink tanterve, annyira túlsúfolt középiskoláink tananyaga. A nevelő intézmények közül a cserkészlet különpróba-rendszere ugyancsak fokozhatná a szakemberré levést. Nem arra kell törekedni, hogy egy-egy 15-17 éves ügyes fiú egész sereg különpróbát tegyen le, hanem, hogy egy-egy szakmán belül minél több fokozaton haladjon át: a mesterré levés, a szakemberré levés titka, érdeke lenne ez.

Jóllehet a középiskolai tanterv **polihisztorrákká** óhajtaná képezni a tanulókat, a középiskolai tanárok az egyetemet elhagyva, — épp az értékesebb elemek egyoldalú „szakemberek”. Ez t. i. a középiskolai tanárképzés kérdése, messze vezetne a cikkben felvetett kérdéstől, csak azért érintjük és rávilágítunk erre a fonákságra is, amit mások, tapasztaltabbak tárgyalhatnának majd. A visszásság ott van, hogy az egyetem csak igen kis mértékben szokta előkészíteni a középiskolába induló tanárokat, apró részletek azok, amit boncolgatnak, az egyetemi félévek anyaga néha egy óra alatt leperreg a középiskolában. Természetesen nem lehet itt arra gondolni, hogy az „alaposág” örve alatt a középiskolákban is részletekbe merüljenek. De hát ennek megbeszélését valóban más alkalomra kell hagyni.

Térjünk vissza a szakemberré levés igazi műhelyének belső életére, **az egyetemekre**, azokra az intézetekre, ahol kora reggeltől sokszor késő estig ott időznek haladók, gyakornokok, tanársegédek, adjunktusok. Sajnos, a legtöbb helyen az eltöltött idővel nincs arányban az eredmény. Ha az okot kutatjuk, igen sok helyen az adminisztráció s a mellékmunkák túltengése az, ami bénítólag hat. Az egyetemi in-

tézetek legtöbbszörében nincs megfelelő időbeosztás. Ez azt jelenti, hogy a nap bármely időpontjában fogadnak hallgatót, idegent. — Egy másik s a kutatómunkát bénítólag befolyásoló tényező az adminisztráció. Nem mintha egy-egy egyetemi intézetben felmerülő adminisztratív teendő önmagában sok lenne, de az, hogy minden napra jut valami sürgős, ez szétroncsolja a munkaidőt. E tekintetben azt lehetne tenni, hogy két-három egyetemi intézet a saját terhére (tehát nem állami pénzen) fogad egy jól gépellő, adminisztratív teendőket végző alkalmazottat. Az illető aztán kezelhetné a pénztárt s a leltárokat is. Szóval az egyetemi tanároknak, amennyire csak lehet, mentesíteniök kellene asszisztenseiket az adminisztratív munkától.

Amennyiben ez a mentesítő munka megtörténik, úgy **egy-egy egyetemi tanszék valóban a szakemberré levés helye lesz.** A csend és a nyugalom feltétele ennek a folyamatnak. Az asszisztenseknek viszont teljesen szakjuknak kell élniök, ki kell kapcsolódnok a társadalmi s egyesületi életből, s mint az igazi sportembernek, mindent abból a szempontból kell nézniök, hogy vajjon a célhoz közelebb viszi-e? Miatán az egyetem egyik fontos feladata a kiképzés, a hallgatók oktatása, asszisztensi munka, ennél fogva az asszisztenseknek tanáraik irányítása mellett arra kell törekedniök, hogy a hallgatók is specializálódjanak, szakismeretek birtokába jussanak. Erre igen alkalmasak a szemináriumszerű gyakorlatok. A bölcsellettudományi, jogi és orvosi egyetemeken megvan ez a rendszer, talán legkevésbé általános a műszaki tudományokkal foglalkozó egyetemeinken. Az a helyes, ha minden egyetemen az előírt általános ismereteken kívül is sikerül megnyerni különleges, részletes kérdések tanulmányozására egyeseket: ezek azok, akiket „haladók”-nak lehet nevezni s akiket megnyerni, vezetni épp az asszisztensek tudnak.

A szakemberré levés kitűnő intézményei a **múzeumok s állami intézmények** (madártani-, rovar-tani-, szülészeti-, halélettani-, kémiai-, vízrajzi-, földtani-, földregészeti-, térképészeti-

ti-, háromszögelési-, meteorológiai- stb. intézet).

Sajnos, itt is sok helyen az adminisztratív munka kiöli, elfojtja a kutató munkát, mely eredetileg a főcél volt. Múzeumainkban magasképzettségű szakemberek cédulákat ragaszgatnak, port törölnek stb., tehát olyan munkát végeznek, amit egy értelmes altiszt is elvégezhet; e helyett kutató munkát kellene végezniök. Ez részben a rossz munkarend, részben a teljesen rossz altiszt rendszer következménye. Altiszteknél nemcsak az összeköttetés, a megbízhatóság, hanem az ügyesség, gyors felfogás is fontos. Ilyen altiszteket lehet kapni, ha jobb fizetést biztosítanak az illetőknek s a kiválasztást nem egy központi szerv, hanem maga a szakintézmény vezetője végzi (tehát az illető osztály-, vagy távvezetője). Ilyen helyeken az idősebb, tapasztaltabb tagok tanácsát kellene kikérni, hogyan lehetne a munka menetét elmélyíteni. Az illetők saját kárukon okulva, bizonyára sok életrevaló gondolatot vethetnének fel. Pl. a földtani intézetben minden nyáron kiküldik a tagokat térképezni, gyűjteni. A több hónapos külső munka eredményeinek feldolgozásához azonban kevés a téli pár hónap, már csak azért is, mert közben sok időszerű kérdés vár megoldásra. Így aztán évről-évre elmarad egy-egy területnek részletes, monográfiaszerű feldolgozása. Ezért tehát egy-egy terület részletes bejárása után az illetőknek csak akkor kellene új területet kiadni, ha már egyet tökéletesen feldolgozott.

A szakemberré levés köz- és egyéni érdek.

Közérdek, mert a mai élet fejlett műszaki, orvostudományi s minden szakon levő kérdései csakis jólképzett szakemberek révén oldhatók meg, vihetők előre. De ahogy állítottuk, egyéni érdek is, mert „...egész világ nem a mi birtokunk...”; a megelégedettség, a boldogság egy előfeltétele, hogy teljesen uraljunk egy szakmát — melyet sohasem lehet kimeríteni és tisztázni — s örömet tudjunk benne találni.

N. N.

Ezúton is köszönetet mondunk a Nagyméltóságú Vallás- és Közoktatásügyi Minisztériumnak, amiért volt szíves megrendelni lapunk számára a „Kárpátmedence” c. gazdaságpolitikai lapot.

A munkatáborok elhúzódása, s az utazási

nehézségek miatt ezévi balekságunk csak lassan gyülekezik. A jelenleg itt lévő és beiratkozott kb. 50—60 balek számára a balekvizsgák f. hó 12-én este megkezdődtek. A balekvizsgák mindvégig jó hangulatban folytak le, és reméljük, hogy a jövőben is így fog történni.

Kis élethép.

Csendes, felfrissülést hozó kirándulást terveztem. Mind szebb és szebb tájakon át vitt a vonat az egyre szűkülő völgyben. Egy régebbi erdélyi utazás szépségei újulnak meg emlékeimben, s csak a vonat fékezése juttatja eszembe, hogy meg is érkeztem útomhoz. A sínek mentén indulok tovább a vonat után, és figyelem, amint eltűnik a fák között. Csak füstjét látom már. Feketén kígyózik a füst az ég pompás kéjében, majd lassan eloszlik, s visszatér a vidékre a csend. Most kis folyócskán vezet a vonat útia keresztül. Eövszerre kedvet kapok a fürdésre, s csak a hegyoldalból kiemelkedő kéménv tudja érdeklődésemet más irányba terelni. Ugyan mi lehet itt a bokros hegyoldalban? A furcsa alakú kéménv elhanyagoltsága hamar mesővöz arról, hogy régen elhagyta a tövében mesőhúzódo mészégető kemencéket gazdája, a csak az elmúlás vár a kinthagyott és leszerelt mérleőre, meg a düledező iroda-félére. Sokat tudna mesélni az öreg kéménv, amelyet a jobb huzat eléréséért külön elszűkítettek a tetején, s ezért van olyan érdekes formája. A gölyák nem éreznék jól masőkat a szokatlanul szűk kéménven, s ezért bölcsen még a táját is kerülük.

Főliebb hatolok a hegyoldalban. Ökőrfark-kőrő-ligetek között vezet útam. Hátra tekintve, megpillantom a távolban a falut. Egyszerre eltűnik előlem a sok szépség, a természet és a múlt szépsége. És egészen közönséges gondolatok villannak föl előttem, fékezhetetlenül elvonva figyelmemet — a természetről. Gyorsan letelepszem a somfák alá, és kénytelen-kelletlen, — átadom magam elkésérítő gondolataimnak.

Gondolatban megváltozik előttem az egész vidék. Látom, amint zuhogó esőben, kínos erőfeszítéssel igyekeznek az emberek a faluból az állomásra. Az állomás három kilométerre van a falutól, bár a vonat jóval közeleb kanyarodik hozzá, és számos más — alkalmas — hely volna a megállásra. Így fél kilométer helyett hármat kell megtenni csikorgó hidegben, félméteres hóban, térdigérő sárban — vagy akár tűző napon. Miért van ez így? Nem tudok megnyugtató feleletet találni. Lehet hogy azért, mert ez a hely van egyenlő távolságra a két szomszédos állomástól. De lehet, hogy más, — szeretném hinni, hogy komolyabb — ok miatt fosztották

meg ezt a falut tulajdon vasúti megállójától. Belenyugodva abba, hogy itt úgysem lehet már segíteni, főliebb kapaszkodtam a hegygerince. Eövszerre hatalmas porfelhőt pillantok meg a faluban, majd végig az országúton. Egy autó halad ott. Nem gyorsan, mert nem akarja a vezető a biztos tengelytörés örömeit megtapasztalni, de rettenetes porfelhőt csapva. A falu pedig meg az egész vidék szívja a kultúra eövik áldásának nyomait. Hosszú percekig lebeg a piszkos porfelhő, és sajnálnom kell a fákat is, mert levelüket szürkére festi a rájuk rakódott por.

Elégedetlenségeim közepette mőtorzúsást hallok. Eövs repülőgép húz el nagy magasságban a vidék fölött. Eszembe jut, amit mostanában mondani szoktak: „Rossz az út, rossz a vasút, s minden azért rossz, mert háború van...”

Csüsedten nézek szét a környéken, és egy kis mozgásra vágva, a vízmosás köveit dobálom minél magasabbra, minél távolabbra....

A visszaindulás ideje rohamosan közeledik. Két órányi időm hamar eltelt, sietnem kell lefelé, hōvsz elérjem a visszafelé menő vonatot.

Kirándulni, pihenni akartam. Békésen, zavartalanul. Nem is zavart senki. Mősem tudtam eövedül maradni a természettel. Látom, hōvsz ahol emberek élnek, ott a természet sem tudja az embert felfrissíteni. Ezután két lehetőség van számomra. Máskor, ha pihenni akarok, oda megyek, ahová nem látszik semmi abból, amit emberek csináltak, és élvezem a csöndes természetet, a lágyan úszó felhőket és a madarak énekét. Vagy megint észreveszem a hiányokat a visszásságokat — és megint megvívok a kérdéssel: így kell ennek lennie? Miért kell ennek így lennie?

Szőnyi Gábor.

Az Ifj. Kör új elnöksége az első, még májusban megtartott választmányi gyűlés határozata alapján 250 P-t bocsájtott a körü könyvtár fejlesztése céljából a könyvtáros rendelkezésére. Az említett összegért a legújabb magyar irodalom olyan műveit szereztük be, amelyek hiányát már erősen éreztük. A körü könyvtár egyébként a közelgő időben teljes átrendezés alá fog kerülni, s reméljük, hogy az átrendezett könyvtár legkésőbb október közepére, ismét a hallgatóság rendelkezésére fog állani.

VANNAK MÉG MAGYAROK.

„Most elsülyedt a nagyvilág.
Csak e völgy van, s e vadvizek....”
(Reményik: Bevezető ének.)

„Hadd zúgjanak a vadvizek!” Felejtse el a gondot és a jajt. Gyógyítsa meg a lelki sebet. Harsogja túl a kicsinyhitűséget. Nyomja el a sötétben bújkálók gyáva suttogását. Ébressze fel az alvókat, a gyáván meglapulókat.... „Hadd zúgjanak a vadvizek....”

1944 nyara. Praxi. Honvédelmi munkaszolgálat.

A marosvásárhelyi erdőigazgatóság egyik gondnokságához kerültem. Pár hónapra kiszakadtam a világból Odakünn teljes erővel, vésszes rohanással közeledett a gyilkos küzdelem az utolsó, döntő összecsapáshoz. A csatatereken milliók néztek egymással farkasszemet. A hátszágokban minden energiát beleadva, folyt a munka. Pattanásig feszültek az idegek, minden arcról lerítt a nagy kérdés: Mi lesz ezután? Mi lesz holnap?!

S ott, a Kárpátok egyik völgyében mindez ismeretlen volt....

„Hallod? ezek a vadvizek!
Ezt hallom én itt nappal-éjjel.
Magányom boldog szigetét.
Harsogják körül szent zenével,
Templomi, szent, örök zenével.

E zúgás mellett alszom el,
E zúgás mindent túlkiált:
Töprengést, gondot, szenvedélyt
Lelki sebet, lelki halált,
E zúgás mindent túlkiált.

Hallod: ezek a vadvizek!
Nincs több ily édes dajkadal.
Távol: bogárkazümmögés,
Közel: kötőrő viadal,
Szálfákat sodró viadal!

Most elsülyedt a nagyvilág.
Csak e völgy van, s e vadvizek.
Tőlük tanulok énekelni,
Rájok nézek, bennök hiszek.
Hadd zúgjanak a vadvizek!”

(Reményik: I. v.)

Ott még hangos volt a határ a madárdaltól.
Ott még álomba tudta ringatni az embereket a
bogarak zümmögése, a szellő halk meséje, a

patak csobogása, vadvizek zúgása. Ott még tudtak gyönyörködni a virágos rét pompájában, a bűgő, turbékoló vadgalambban, a nyári reggelt hirdető kakuk szavában.

Nyugalom, csend honolt mindenütt, ősi, szent mozdulatlanság. Ó, de ez más volt, mind a künn, a világ forgatagában élő emberek fásult közönye, letargiája, magára erőszakolt nyugalma.

A mozdulatlanság alatt romlatlan, szűz, friss energiák duzzadtak s készültek, hogy feltörve, visszavezessék az embert eredeti emberi mivoltához. Emberek éltek itt a természet magányában, az embertelen emberiségtől távol, hogy minden rombolás, pusztulás ellenére megmaradjanak Isten eredeti elképzeléséhez hűen — embereknek.

Tanulatlan, kultúrátlan emberek voltak. A technika vívmányaiból is nagyon kevés jutott el hozzájuk. De emberek voltak. Emberek! Ahogy Sik Sándor mondja:

„Föld szülte szépek
És Isten lehelte szépek....”

Ide is elértek, már pedig a kultúra, a haladás, az állítólagos európaisodás olcsó eredményei. Őket is megkísértette, hozzájuk is beakart férközni a mű — néger dzsessz, a limonádézű fércirodalom, kétes értékű és erkölcsű, művészet címén tálalt színpadi művek, a bérkaszárnnyakat, skatulyákat megálmodó „építőművészet”, a különböző izmusokban kéjelgő képzőművészet. S még se rontotta el ezt az áldott ős-anyagot.

De hogyan is árthatott volna neki. Hát van szebb zene, mint a patak zúgása, szél susogása, madarak csicsérgése, bogarak zümmögése. S mindez csak halk kíséretté vált, lágyművészként hatott, ha felcsendült az emberek ajkán a szívükből, lelkükből született magyar dal.

És hol van az az irodalom még ma, mely képzelőerőben, stílusban, szókinccsben megközelítené is csak azokat a meséket, történeteket, melyeket hosszú téli estéken mondanak el s szállnak apáról-fiúra, nemzedékről-nemzedékre? Elmondhatjuk-e irodalmunk bármely művéről, hogy jobban hozzájuk szól, mint ezek az esti krónikálások?

Vagy van-e a képzőművészetnek olyan alkotása, mely versenyre kelhetne a virágbaborult erdővel, a margarétás réttel, a körül-köre úg-ráló, csobogó patakkal. Az erdővel, mikor a hajnali párát megvilágítva, függőnyt von elének a lombok közt kékben betörő napsugár. Szin-te komikus elképzelni, milyen hatással lehet-nek azután ezekre az emberekre az egyes izmu-sok híveinek „műalkotásai!”

Aki pedig hódol a silányabbnak, azt ez a közösség kiveti magából.

És talán senkihez nincs oly közel az Isten, mint ezekhez az egyszerű emberekhez. Egész különleges, személyes kapcsolatban vannak Vele. Allandóan köztük él, minden cseleked-tüknél mellettük áll, velük van.

Igen! Míg künn elszabadult a pokol és minden ördögei, addig szétszórva az egész or-szágbán vannak szigetek, kis óázisok, melyek a kishitűekbe még reményt önthetnek, hogy semmi sincs még veszve. Isten csodálatos ke-

gyelméből és különös akaratából ezek sértetle-nül átvészelik ezeket az apokaliptikus idöket. Ha erőt, bizodalmat akarnak nyerni, ha öntu-datunkban, magyarságunkban, szellemi mívól-tunkban erősödni akarunk, hozzájuk térjünk meg.

De: le a sarukkal! Szentélybe lépünk. Szentségtörő kézzel és gondolattal senki ne közelítsen hozzájuk. Tőlük függ, rajtuk áll, ben-nük lesz naggyá ismét a magyarság!

„Lobogj az égbe, mágja, égi láng,
Ti angyalok csak trombitáljatok,
Te Bárány, íteld meg e rongyvilág
Minden bűnét s a remegő gazok

Lássák, hogy támad a tűzből örök
Új ifjúsággal, élve, győzve ő,
A halhatatlan, százszor meggyötört
És áldott szűz, a magyar öserő...!”

(Juhász Gy.: Az utolsó magyar.)

Szabados Gábor emh.

Mosoly a bányában.

Nyári gyakorlatom alatt gyűjtöttem belöle egy kis csokorravalót, élénk bizonyosságául an-nak, hogy a mosoly, egy legkedvesebb isteni adomány, a föld mélyében, nehéz körülmények között, sem kopik le az emberek arcáról. Leg-felebb átalakul és a többi iparágához hasonlón, kicsi „nyakhumorrá” változik. Szülőanya a bányász furfangos észjárása, mely az örökös óvatosság és elővigyázat hatására előbb-utóbb mindegyikükben, minden és mindenki irányá-ban kifejlődik.

* *

Az elsöt bányász mondának is nevezhet-nénk. Némileg eltérő változatban, több helyütt is hallottam.

Prokopp, aki Borbála mellett szintén a bá-nyászok védszentje, elsőnek fedezte fel, hogy a föld alatt sok hasznos és értékes anyag van. Társulatot alapított és megindította az első bá-nyát, maga tanította be az embereket a munká-ra, különösen a helyes ácsolást kötötte jól a szívükre. Mikor már minden kitünően ment, bejelentette, hogy ideje lejárt, ezután más vi-déken fogja tanítani az embereket a bányász-kodásra. A vezetök nagy hálálkodások közepet-te köszönték meg munkálkodását és útjára en-gedték. Már jócskán elhaladt, amikor az egyik-nek eszébe jutott, hogy mindent megkérdeztek

Prokopptól, csak azt nem, mit fizessenek a bá-nyászoknak. Nosza utána kiáltottak:

— Hallod-e Prokopp atyánk, aztán mit fi-zessünk a bányászoknak?

Prokopp sietteben vállatvont: — Fizesse-tek, amennyit akartok!

* *

A múlt század végén s e század elején a Felvidék több bányájában a munkások főbbsé-gét, az ú. n. gránerek vagy liptákok tették. Árva- s liptómegyei tótok, illetve svábok vol-tak ezek, kiknek a bányászmesterség sokszor apáról-fiúra szállt. Elöszeretettel használták őket új bányák nyitásánál, mert jó munkaerök-nek s jó szakmunkásoknak bizonyultak. Néme-lyikük csak 2—3 évig tartott ki egyhelyen, mások végleg letelepedtek s családot alapítot-tak, ha kedvükre volt az új vidék. Ezek lassan beleolvadtak a magyarságba, utódaik rendsze-rint már csak magyarul beszéltek. Tőlük szár-mazik az idegen bányász szakkifejezések legna-gyobb része, (persze nem gondolok itt a tudomá-nyos terminus technikusokra). A ma magyaror-szági hadjárat ezek ellen is hadat indított. bár úgy látom, eddig nem sok eredménnyel.

Egy ilyen öreg gránerről szól az alábbi kis történet. Jó néhány éve dolgozott már egyik mátravidéki bányánkban, amikor elhatározta,

hogy visszatér szülőföldjének vidékére s ott folytatja majd mesterségét. Nyugtalan vére pár évnél tovább ott sem bírta ki s újra jelentkezett régi bányájának vezetőjénél felvétel céljából. A mérnök örömmel fogadta s barátságosan érdeklődött, tapasztalatairól, élményeiről. Lassanként szakkérdésekre tért át a beszélgetés és megkérdi többek közt a mérnök:

— Aztán mondja Józsi bácsi, ott is magyarul folyik a bányászkodás?

Az öreg büszkén vágja rá:

— Bizony mérnök úr, minden magyarul megy ottan: ulma, stomp, kopnik, untermúg, csak a „Jó szerencsét” mondják tótul: Glück auf!

* *

Furfangosságban némelyik bányász vetekszik a legagyatortabb székely góbéval is. Nagyon nehéz kiismerni ezt az észjárást és elsajátítani csak olyan tudja, aki maga is volt valamikor bányász. Egy-egy idősebb bányamester nemcsak hogy átlát a szitán, hanem a furfangra maga is furfanggal válaszol. Ime a példa:

Közeledett lassan a munkaidő vége, s az egyik vājárnak sehogyan sem volt inyére munkától fáradtan a hosszú lejtősaknán át gyalogszszerrel kiszállni. Rosszullétet tetetve, összeesett és el kezdett hörögni, miközben fuldokolva kapkodta a levegőt. Társai megijedtek s azonnal jelentették a bányamesternek, hogy cimborájuk — úgy látszik — halálán van, mert még hörög is. Az öreg tapasztalt vén róka volt s mindjárt gyanúsnak tűnt fel a dolgok ily hirtelen bekövetkezése. Intézkedett: tegyék hordágyra a beteget, de egyúttal meghagyta azt is, hogy kifelé menet, alkalmas helyen ejtsék valami fatuskóra a hordágyat, hiszen, ha a beteg tényleg haldoklik, annak már úgy sem árt.

Igy is történt. A tuskó a bányamester jóvoltából útba került, föléje érve, a két hordágyvívő mintegy vezényszóra, elengedte a hordágyat. Több se kellett. A „haldokló” minden vészes nyavalájából pillanatok alatt kigyógyulva, felugrott, két jól irányzott pofont ültetett bámuló szállítóinak arcára s még mielőtt azok felocsúdtak volna, gyors ütemben eltűnt.

Az öreg bányamester elégtétellel állapította meg: — Na lám, minden bajra van orvosság. Ki így, ki úgy támad fel.

* *

Hasonló eset az itt következő is, csak most a szereplők az aknász és a mérnök. Bizonyítja, hogy néhány évi gyakorlat után a mérnök is

sokat elsajátíthat a bányamester emberismerő tudományából.

Az aknász is álmos természetű ember volt, és bányabeni szolgálatai alatt előszeretettel szakitott magának időt éjjeli álma pótlására. Így volt a kérdéses napon is. Jött a felügyelet a mérnök és bányamester személyében. A mérnöknek azonnal feltűnt, hogy az aknászkamra nyitva van, de világosság nem szűrődik ki. Csendesen bement. Isteni csendélet tárult szemé elé. Az asztalon a karbidlámpa, éppen csak nem égett, és mellette kiterítve a tizórai arra, hogy léptek zajára azonnal munkába lehessen venni. Minden tetejébe pedig az asztalra borulva, édesdeden hortyogott az aknász úr.

A mérnök felrázta: — Mi szépet álmodik aknász úr?

Az ember felriadt, de nem jött zavarba.

— Dehogya aludtam kérem, csak spekulálok — válaszolta önérzetesen.

Ennyiben is maradt volna az egész, ha történetesen egy-két hét múlva ugyanígy nem találja megint a mérnök. Most már ő is ravaszabb volt. Bement halkán és botjával jókorát húzott az aknász úr ülepére. Az, mint a bolhacsipett, ugrott fel, de a mérnök negédesen megnyugtatta:

— Nagyon helyes, látom, hogy nem aludt. Bizonyára megint spekulált.

* *

A granerek, liptátok híres hidegvérű emberek voltak. A fejletlen védőberendezések miatt nem volt életbiztosítás a bányabeli munka. Nem csoda hát, hogy a folytonos életvszély tudatában a legtragikusabb eseteket is bizonyos nyugalommal tudták fogadni.

Két lipták vājár és egy csillés dolgozott a munkahelyen. Hirtelen nagy reccsenés és a tető egy darabja lezuhant, maga alá temetve az egyik liptákot. A csillés rémulten rohant jelteni az esetet az aknásznak. Az aknász futott a munkahelyre és már messziről rákiáltott az ép vājárra.

— Mi baja a cimborájának?

A lipták vállat vont: Semmi komolyabb, csak a feje ment le — és köpött egyet angyali nyugalommal.

* *

Ismét egy monda, ércbányákban hallható. Hőse a bányamanó, aki megmutatja az ércerek helyét.

A manó megjelent a bányásznak és rávezette az ércérre. Megindult a munka, a bányász

Már régen éreztük hiányát egy kevésbé terjedelmes, gyakorlati könyvnek, amely napjaink egészségi kérdéseit teljes terjedelmében, de összefoglalóan tárja elénk. Ilyen könyv jelent meg most Faragó Ferenc kolozsvári egyetemi tanár tollából. Könyvének célja, hogy tájékoztasson a népegészségügy kérdéseiről, e kérdések nemzeti közösségünk számára való fontosságáról, a magyar népet veszélyeztető betegségekről s útmutatást adjon a védekezésre s felhívja figyelmünket saját érdekünkben nézve életünk menetét megzavaró körülményekre. A könyv első részében a statisztika segítségével mutatja meg jelen helyzetünket és feladatainkat. A közölt adatokból láthatjuk, milyen szoros összefüggés van népünk egészsége, gyarapodása és fönmaradása között. E részből a következő érdekes nemzetközi statisztikai megállapításokat jegyezzük meg. A népesség szaporodási aránya nyugatról kelet felé emelkedik, a szaporodási súlypont egyre jobban eltolódik a szlávok felé (Helmut adatai csak Európa pára vonatkoznak). Idézzük Helmut becslési számaikat Európa nagy népeinek szaporodásáról. 1810-ben germán 59 millió, 1930-ban 149 millió, 1960-ban 160 millió. 1810-ben latin 63 millió, 1930-ban 121 millió, 1960-ban 133 millió. 1810-ben szláv 65 millió, 1930-ban 226 millió, 1960-ban 303 millió. E számok mutatják, hogy a történelem szerint rövid idő alatt milyen eltulodások várhatók, világosan meggyőznek ezek bennünket arról, hogy népünk fönmaradását csak az biztosítja, ha minden törekvésünkkel népünk egészségét és együtt gyarapodását szolgálják. Az összehasonlító grafikonok, adatok után a ragályos betegségek ismertetését olvassuk a könyvben. Érdekesnek találjuk, hogy az ételmérgezést is ragályos betegségnek tünteti föl Faragó, de nagyon világos magyarázata: a gyakori konzerv, kolbász, sajtmérgezést baktériumok okozzák, melyek a paratifuszt terjesztik. Új számunkra az a közlés is, hogy éppen hazánkban széleskörű kísérleteket folytat eredményesen a tuberkulózis legyőzésére Tomcsik József professzor, aki az úgynevezett B. C. G.-oltást alkalmazta. A tüdőgyulladást is ebben a fejezetben említi. Ennek a betegségnek a kórokozójához az európai ember már évszázadok alatt hozzászokott s ezért kisebb számban fordul elő.

rengeteg sok pénzt keresett. Gazdag ember volt már, mikor ismét elöjött a manó és felszólította, hogy most pedig osztozkodjanak a kincseken. Elvezette a bányászt egy mély szakadék mellé, kibontotta a pénzes zsákot s kezdte rakosgatni az aranyakat, egyet jobbra, egyet balra. Jó óra eltelt, mire végére ért. Felmaradt utoljára egy arany.

— Nos, ez kié lesz? — kérdezte a manó.

A bányász erősen törte a fejét, kinek van nagyobb érdeme a sok pénz szerzésében.

— Legyen a tied. — döntötte el végre.

A manó arca felderült.

— Szerencséd, hogy nem voltál kapzsi, mert repültél volna a szakadékba. Ezzel eltűnt, a bányásznak hagyva az összes kincseket.

* *

Mindnyájan tudjuk, hogy a jó bányász, mikor felgyülik benne az indulat, egy-egy kacsaringós mondásért nem szalad a szomszédba. Azt hiszem azonban, olyan tömör költői sorrendben még senki nem fejezte ki véleményét munkásainak teljesítménye fölött, mint az az öreg aknász, aki a munkahelyre érve, így kiáltott fel:

— A hétfáját, nyolc óra, kilenc ember s csak tíz csille!

* *

Megkötve a csokor. A sorok mögött izzadt, piszkos, de mosolygós, huncut bányászszemek néznek ránk. Szeressük őket!

Kárpáty Loránt bnh.

A „Bástyánk“ új szerkesztősége a közel-múltban átvette a lapot. A szerkesztő bizottság vezetője Lányi János III. emh. A szerkesztő bizottság tagnévsorát a következő számban fogjuk közölni. A „Bástyánk“ kiadóhivatala a következőképpen alakult: Kiadó: Fekete József emh. Pénztáros: Adamecz Lajos emh. Leltáros: Klemencsics István emh. A szerkesztőségi órákat, ellentétben a tavalyi szokással, nem délelőtt, hanem este fogjuk megtartani. Közlebbi adatokat a Kör hirdetőtábláján fogunk közölni. A hátralevő nyári gyakorlat, mint ahogy már a múlt számban is közöltük — nehéz helyzet elé állította szerkesztőségünket s összevont számnak kiadására kényszerített bennünket. Hozzájött ehhez, hogy most fogantatosítottuk az adminisztráció átszervezését, s az, hogy új szerkesztőségbe költöztünk. Mindezek eredményeképpen az új szerkesztőségi évfolyam a jövő számmal fog kezdődni.

Közvéleményünkben az terjedt el, hogy e betegség meghülésnek a következménye, pedig ennek főnnforgásán kívül szükséges a betegség kifejlődéséhez a kórokozó pneumokokkusz jelenléte is, de a tüdőbe került idegen (vegyi) anyag is előidézheti a tüdőgyulladást (harc gázok). A diftéria elleni küzdelemben országunk az első helyen áll 1932 óta, mikor a védőoltást bevezették a 100 ezerkénti 221.7 megbetegedés leesett 29.9-re! A vörheny elleni küzdelemben hasonlóképpen kiváló eredményeket mutathatunk föl szerológusaink révén. Értékes adat számunkra, hogy a trahomától veszélyeztetett vidék a Duna-Tisza köze és a Mura-Dráva köze, míg a malária a Mura-Dráva mellékén pusztit leginkább és az újonnan létesített halastavak környékén, a felső Tiszavidéken, Kárpátalján s Erdélyben az északi szomszédos területeken. Ez a betegség a legveszedelmesebb a földön, évenként 800 millió ember kapja meg s 3 millióra tehető áldozatainak száma.

A kutyamarás okozta veszettség hazánkban jóformán teljesen megszűnt. A betegségek elterjedése, kórokozói, a védekezés módjainak ismeretése után az egészséges élet, egészséges otthon címmel olvasunk egy fejezetet. A tápanyagok szerepéről, a vitaminokról kapunk értékes összefoglaló képet. Egyes foglalkozási ágak élelmezését vizsgáló kutatások eredményei különösen jelentősek számunkra (bányászok). A korszerű, egészséges élelmezés, ivóvíz fontosságát ismerjük meg ügyes ismertetésben. Lakásunk berendezéséről, gondozásáról is olvasunk kipróbált tanácsokat. A könyv záró fejezetében egészségvédelmi intézményeinkről (Országos Közegészségügyi Intézet, Zöldkeresztes mozgalom.) E könyv megszerzését melegen ajánljuk lapunk olvasóinak, mert anyaga mindennap fölbukkanó kérdésekben igazít el, melyeknek határozott és jó megoldása nekünk munkájával gördülékeny előhaladásának egyik legfontosabb biztosítéka. Sz—gy.

HIREK.

Az elmúlt nyáron hallgatóságunk minden tagja honvédelmi munkaszolgálatnak minősítő nyári gyakorlatban vett részt. Mint más egyetemi lapok, úgy a „Bástyánk” is helyet akar adni azoknak a tapasztalatoknak és megismeréseknek, amelyeknek hallgatóságunk birtokába jutott ezen a nyári gyakorlaton keresztül. A „Bástyánk” szerkesztősége a kérdéssel kapcsolatban pályázatot fog kiírni, és a legjobb beszámolókat jutalmazni fogja.

A nehéz lakásviszonyok kényszerítő hatására az Ifj. Kör szükséginternátust rendezett be a Körben azok számára, akik megérkezésük után nem tudnak azonnal lakáshoz jutni. A lakásügyeik elintézésének idejére, a Kör tagjai teljesen díjtalanul használhatják a rendelkezésre álló hálólhelyeket. A lakáskérdés kétségtelenül nehéz helyzet elé állította az ifjúságot, de reméljük, hogy Sopron város megértő lakossága átsegíti hallgatóinkat ezen a nehézségen.

Választmányi gyűlés volt f. hó 11-én. Mint első és nemcsak körünk, de magyarságunk szempontjából is legfontosabb kérdéssel, a balek-neveléssel foglalkozott elsősorban. A választmányi gyűlésen elhangzottakból leszűrhető vélemény az, hogy a vezetőség elsőrangú feladattá teszi, hogy a selmeci hagyományok és a selmeci szellem életükbe való átültetése mellett, belevonjuk őket abba a munkába, amely részben a „Bástyánk-ban, részben a kultúrügy-

csztályban a jövő Magyarországnak komoly, munkás és nemzete iránt felelősséget viselő jövő vezetőemberek kinevelését célozza. A tapasztalat azt mutatja, hogy Selmec legszentebb örökségét, az igaz bajtársiasságot éppen azok képviselik a legtisztábban, akik a selmeci múltjuk mellett a jelennel is tartják a kapcsolatot. A balekság nevelésének irányelve ezek szerint az lesz, hogy kiteljesítsük bennük ezt az említett közösség irányában szükséges felelősséget, s hogy rádöbbenésük őket arra, hogy nemcsak mérnökök, de emberek, magyar emberek is lesznek, ha kikerülnek innen az Egyetemről. A választmányi gyűlés foglalkozott még az özszes időszerű kérdésünkkel.

A Soproni Műegyetemí Athletikai és Football Club tisztújító közgyűlésén az 1944—45. sportévre az alábbi tisztikart választotta a Sportkör: Elnök: Nagy Zoltán IV. kmh. Alelnök: Kontra László, Gyarmathy Dénes. Titkár: Beliczay Sándor. Jegyző: Martin Imre. Ellenőr: Brokes Ede. Cellövő sz. o. v.: Harsányi László. Labdarúgó sz. o. v.: Hoványi Lehel. Kosárlabda sz. o. v.: Hramecz János. Tenisz és asztali tenisz sz. o. v.: Máthé Endre. Ökölvívó és birkózó sz. o. v.: Fejér István. Vívó: Kozelka Antal. Torna sz. o. v.: Nemes László. Atletika sz. o. v.: Balázs Bertalan. Uszó sz. o. v.: Szy Ferenc. Sí sz. o. v.: Széll Ede.

„Slavonia” magyar faipari R.-T

Vásárol:
erdő- és fakitermeléseket.

Elad:
fűrészelt keményfát és falemezeket.

Budapest,
X., Kerepesi-út 29. szám alatt.

LATINÁK JENŐ

gép-, szerszám- és kovácsológyár

Budapest, X., Monori-u. 2-4.

Telefon: 149-099, és 149 080.

Bányagépalkatrészek, bányaberendezési cik
kek – Mechanikai emelők 2-20 t. teherbírásra
Csőperemek DIN és MÖSZ szerint, minden nyom-
másfokozathoz. Idom és odorkovácsolás.
B é r m u n k á k

BENEDEK ATTILA

kohómérnökhallgató nagysikerű katonadala

„Visszavárlak”

kotta és szöveg kiadóhivatalunkban kapható.

Szegedi Lemezgyár és Faipari Rt.

Szeged.

Központi iroda: Csanádi-utca 1. Telefon: 10-47.

Vásárol:
Bükk-, hárs-, éger- és jávor-rönköket.

Körzöt, rojzfelszerelést

Horváth Kálmán

könyv- és papírkereskedéséből
Müller Paulin-utca 6. — Telefon: 1-58.

HISZ CUKRÁSZDA

Várkerület 83 sz.

Telefonszám 863

Szép és izléses kivitelű nyomtatványt készít a

KIRÁLY NYOMDA

SOPRON, RAKÓCZI F.-U. 13. TELEFON: 354.

A

TEMPUS

ismét kapható Szerkesztőségünkben!

Tisztább magyarságért
küzd a

Magyar Út

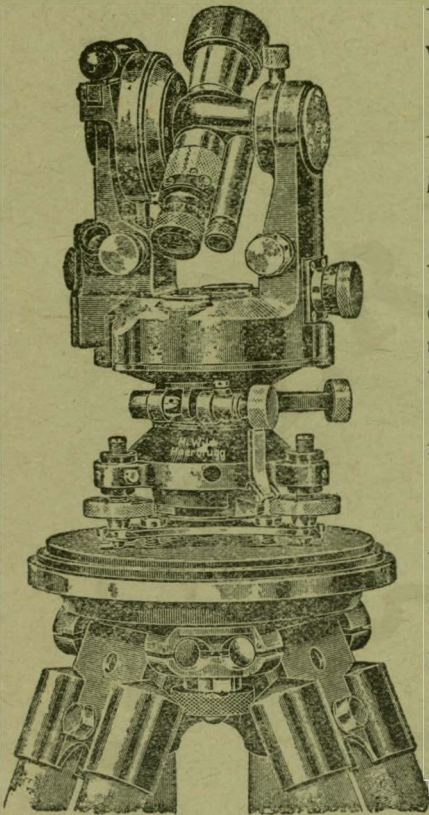
Állandóanraktáron:

Monopol rajzpapírok, Castell írónok,
Pelikán radírok, töltőtolltinták és tusok.
Celluloid-vonalzók, háromszögek, precí-
ziós körzők, logarlécek és rajztáblák, stb.

Egerváry-nál, Erzsébet-u. 9.

Wild Heerbrugg T O Jeli
TÁJOLÓS TEODOLITJA

Egyszerű és tájolós teodolit egyetlen műszerben egyesítve.

Végtelen egyszerű kezelés és szabályozás.

Mindkét kör leolvasása 1' pontossággal.

Optikai koincidienciás mikrométer a tájoló és vízszintes kör leolvasására.

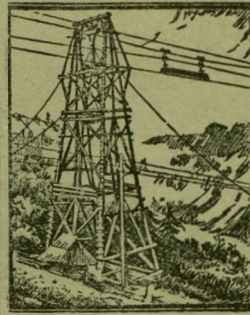
Súlya tokkal: 3,4 kg.

Ezen műszer, tekintettel különleges előnyeire, kiválóan alkalmas tájolóval való sokszögelésre, fotogrametriai alapponthoz mérésére, építkezési célokra stb.

„GAMMA“

finommechanikai gyártmányokat árusító kft.
Budapest, IV., Apponyi-tér 1. Tel.: *180—873.

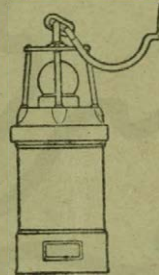
Sodronykötélpályák, bányai ipari mechanikai szállítóberendezések, bányasiklók és felvonók, villamos csigaszorok

Roessemann-Harmatta

Budapest,
III., Római-fürdő.

A legnehezebb üzemviszonyok között is jól használhatók a

WOLF-rendszerű

elektromos- vagy benzinüzemű
sújtólégbiztos

BÁNYALÁMPÁK.

Szalay István rt.

Budapest, V., Váci-út 48/a - b.

Telefon : 29—90—70.

**Mindíg
nívós műsor**

a

Városi Moziban

A
mozikultúrának
úttörője
az

ELITE-MOZGÓ

A szerkesztésért és kiadásért felelős Kardos Árpád. — Nyomatott Király-nyomda, Sopron. Cégt.: Gáspár Zoltán.